

OPINIONS

Nº 128 - any 2021

“...se hace camino al andar...”

Una expressió que es troba en el poemari “Proverbios i cantares de los Campos de Castilla” d’Antonio Machado Ruiz, que nasqué a Sevilla el 1875 i morí a Colliure (França) el 1939.

D’un dels seus poemes titulat “Caminante no hay camino” en Joan Manuel Serrat en va fer una preciosa versió cantada en castellà i de la qual en transcriu uns quants versets:

Todo pasa y todo queda, pero lo nuestro es pasar.
Pasar haciendo caminos, caminos sobre la mar.
Caminante son tus huellas el camino y nada mas:
Caminante no hay camino, se hace camino al andar.

Aquest vers fet cançó, convida a reflexionar sobre el passat (amb els seus records, oblidats, encerts i errors), a mirar el present amb sensatesa i a pensar en un futur, que no per incert, ha de privar-nos de l’esperança que pot ser millor.

Caminar, viure... vivim cremant etapes, i, considerant que no les podem modificar ¿val la pena capficar-se en elles?

Reflexions personals

¿Està marcada la nostra vida des que ens fecunden fins al final dels nostres dies i per tant, no calen esforços perquè el destí no es pot defugir?, o ¿som nosaltres els qui decidim escollir un camí que pot variar segons el moment, les aptituds, experiències, l’entorn social, un gran dolor físic o emocional que fan ens preguntem amb incertesa ¿podíem haver agafat un altre camí o ja estava escrit?

Per aquestes preguntes hi ha dos tipus de respostes: d’una banda els “deterministes” (una doctrina filosòfica amb diverses branques) que afirmen que tot esdeveniment on intervé la matèria i fins i tot el pensament, les emocions i les accions humanes, estan fortament determinades pels gens, circumstàncies, o per una força superior que escapen al control humà, i per tant, per ells, no existeix el lliure albir.

D’altra banda hi ha els “voluntaristes” que atribueixen a la decisió personal un paper decisiu en lloc de basar-se en que tot està escrit. Una teoria de la qual Nietzsche (filòsof alemany 1844-1900) en va ser un gran defensor, i que, Antonio Machado va demostrar que pensava com ell, en escriure reiteradament... **“Caminante no hay camino, se hace camino al andar”**.

Una resposta taxativa donant la raó a uns o altres no existeix, doncs, en escapar-se dels paràmetres del que és demostrable, les dues opcions poden ser vàlides. Per tant, que cadascú es quedi amb la que cregui s’ajusta més a les seves creences o experiències.

*...Al andar se hace camino, y al volver la vista atrás,
Se ve la senda que nunca se ha de volver a pisar...
Caminante no hay camino sino estelas en la mar..*

Les esteles del mar en un anar i tornar acaben arrossegant lluny tot el que van trobant fins que és engolit. ¿Passa el mateix amb les decisions que varem haver de prendre sols, moltes d'elles difícils i a contracor?, ¿se les endugué el pas del temps i no varen deixar rastre?, o ¿han persistit, per a bé o per a mal, en el nostre caminar quotidià?

*“Todo pasa y todo queda, pero lo nuestro es pasar...”
“...golpe a golpe, verso a verso...”*

Una bona dicotomia. Tot passa i tot queda. Hem viscut situacions negatives: vileses, injustícies, abusos de poder que han violat els nostres drets afectant-nos de manera personal, etcètera, etcètera, però, per sort, també n'hi ha hagut de positives: il·lusions que ens han mantingut esperançats, somnis realitzats, i també d'altres que varen fer i fan una estranya compensació perquè no arrosseguem un llast que afecti el nostre present i potser el nostre futur.

Cuando el jilguero no puede cantar,
cuando el poeta es un peregrino,
cuando de nada nos sirve rezar,
Caminante no hay camino, se hace camino al andar

Quan la cadenera no pot cantar (un simbolisme que representa la censura, la injustícia, la manca de llibertat que obliga, en ocasions, a no expressar el que es pensa ni amb paraules ni amb fets). Quan s'és un peregrí perquè s'és rebutjat pel color de la pell, la religió, el gènere o perquè es pertany a una ètnia que es considera de segona categoria. Quan s'ha perdut la fe i de res serveix resar... no ens acovardim, encara que ens falti l'alè, seguim caminant sense defallir, perquè com diu en Jaume Sisa: Qualsevol nit pot sortir el sol.

Cloenda

¿Val la pena remoure mentalment espectres del passat encara que en el seu moment tingueren un significat positiu que omplí una gran buidor, però que, pensar-hi en l'actualitat, poden afectar de manera negativa el nostre dia a dia?

¿En un moment o altre de la vida, hem pensat com hagués estat “el nostre destí” si haguéssim pres una decisió diferent de la que vam optar perquè se'ns feia costa amunt l'esforç que això implicava i, anàvem sobrats de temps per poder variar-lo en el moment que volguéssim?

Moltes preguntes que, com sempre dic: les respostes dependran de com ha viscut o veu la vida cadascú.

Deixant de banda si és el destí o el lliure albir quins ho emboliquen tot, val la pena viure amb intensitat el present (segons les creences, possibilitats emocionals, físiques i materials de cadascú), i pensar que, malgrat tots els entrebancs que sorgeixen, som afortunats perquè podem **seguir caminant**.

Maria Mercè Usón